

SANDIKLI KONFERANSI

25-27 EKİM 2019

KENT YÖNETİMİ VE STRATEJİK YAKLAŞIM İLE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Dr. Aysun AKGÜN
Çevre Mühendisi
Halk Sağlığı MSc & İş Sağlığı PhD

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Sürdürülebilirlik, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren artan nüfus ve hızla büyüyen kentler, sanayileşme, ortaya çıkan atıklar, hava kirliliği, sera gazı salınımı ve sonuç olarak ekosistemin taşıma kapasitesinin aşılması ile birlikte çeşitli boyutları ile birlikte tartışılan bir kavram olmuştur.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- sürdürülebilirlik;

“bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların da kendi gereksinimlerini karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin karşılayan kalkınma”

(1987) “Ortak Geleceğimiz”

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

12 Aralık 2015 tarihinde gerçekleşen Paris İklim Konferansı : 193 katılımcı ülke iklim değişikliği ile mücadele etmek konusunda ortak kararlar almış, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemini ve Hedeflerini belirlemiştir.

AMAÇ

- Bu çalışmanın amacı, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine uygun stratejik yaklaşım ile sürdürülebilir kent yönetiminin değerlendirilmesidir.

Sürdürülebilir Kalkınma

- Sürdürülebilirlik olduğunda, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutların bileşkesidir

•
•

.Şekil 1

Şekil 1. Sürdürülebilirlik kavramının sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları ve birbirleri ile ilişkisi

Sürdürülebilirlik Göstergeleri

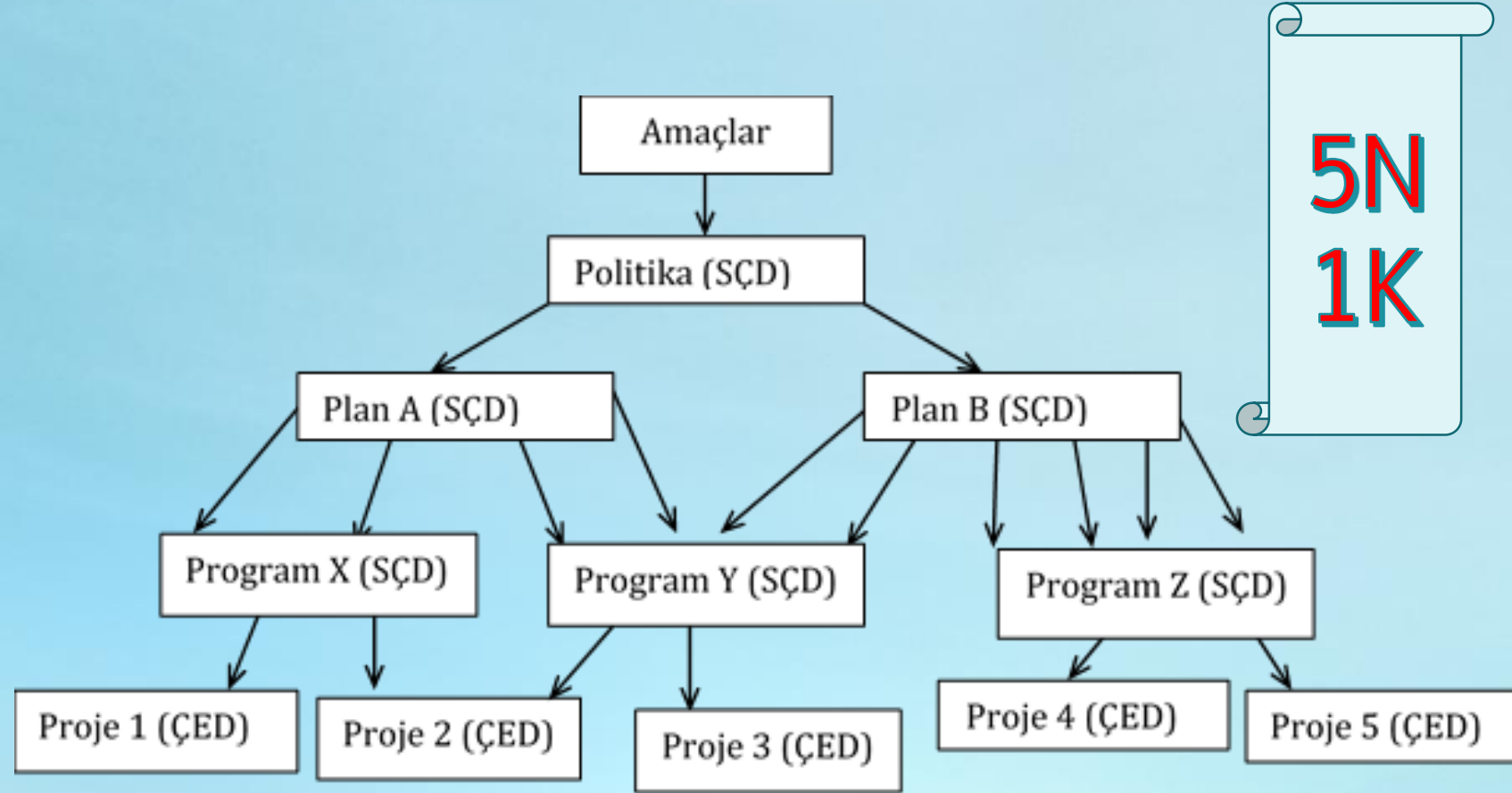
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSU	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ALT KONUSU
1. Yoksulluk	Gelir azlığı, sanitasyon, sağlıklı su kaynaklarına erişim, enerji kaynakları...
2. Yönetim	Suç oranları, kamu hizmetlerinden eşit yararlanabilme...
3. Sağlık	Beş yaş altı çocuk ölüm hızı, doğumda beklenen yaşam süresi, temel sağlık hizmetlerine erişim oranı, aşılama, doğum kontrolü, tütün ve tütün ürünleri kullanımı, özkıym...
4. Eğitim	Okuryazarlık oranı, yaşam boyu öğrenme, temel eğitimden mezuniyet oranı...
5. Demografi	Nüfus artış hızı, toplam doğum hızı, yaşlı nüfus, cinsiyet...
6. Doğal afetler	Doğal afet riski taşıyan alanlarda yaşayan nüfus oranı, doğal afetlerde yaşanan can ve mal kayıpları ile ilgili istatistikler...
7. Atmosfer	CO2 emisyonları, sera gazları, hava kirliliği – kirletici konsantrasyonları...
8. Arazi kullanımı	Erozyon, çölleşme, ekilebilir tarım arazileri, gübre ve pestisit kullanımı verileri, orman arazileri...

Sürdürülebilirlik kavramının somut ve standart parametrelerle ölçülebilen ve sayısallaştırılabilir göstergeleri olması, sürdürülebilirliğin kıyaslanabilir olmasını sağladığı gibi, karar verme süreçlerinde de yol gösterici olacaktır.

Sürdürülebilirlik Göstergeleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSU	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ALT KONUSU
9. Okyanuslar, Denizler ve Kıyı Bölgeler	Kıyı bölgelerde yaşayan nüfus yoğunluğu, deniz suyu kalitesi, balıkçılık (biyolojik ortamlarında balık stoklarının durumları), trofik durum indeksi, resifler ve deniz tabanı bitki örtüsü...
10.Tatlı sular	Kullanılan su kaynaklarının oranı, atıksu arıtma durumu ve verimleri, sanayide su kullanımı yoğunluğu, yüzeysel sularda BOI...
11.Biyçeşitlilik	Koruma alanları, hassas alanlar, endemik türlerin varlığı, türlerde soy tükenme ve/ve ya (aşırı) çoğalma..
12.Ekonomik Gelişme	Kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla (GMSH), GNI katsayısı, Enflasyon oranı, işsizlik oranı, yoksulluk oranı, kadın istihdamı...
13.Küresel Ekonomik Ortaklıklar	ithal edilen ürünlerin yurt içi dağılımı, doğrudan yabancı yatırımcılar...
14.Üretim ve Tüketim Modelleri	Yerli malı üretimi, üretimde enerji tüketimleri, yenilenebilir enerji kullanımının toplam enerji tüketimindeki payı, atık oluşumu ve yönetimleri...

ÇED VE SÇED SÜREÇLERİNE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA BAKIŞ

- 1- Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planları
- 2- Bölge Planları
- 3- Bütünleşik Kıyı Alanları Planları
- 4- Çevre Düzeni Planları
- 5- Enerji Sektöründeki Planlama Çalışmaları
- 6- Havza Bazında Atık Yönetim Planları
- 7- Havza Bazında Atıksu Arıtımı Eylem Planları
- 8- Havza Koruma Eylem Planları
- 9- Havza Kuraklık Yönetim Planları
- 10- Havza Master Planları
- 11- Havza Taşkın Yönetim Planları
- 12- Kırsal Kalkınma Programları
- 13- Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişme Bölgeleri Planları (1/100.000 ve 1/50.000 ölçekli)
- 14- Mekânsal Strateji Planları
- 15- Nehir Havza Yönetim Planları
- 16- Operasyonel Programlar
- 17- Tarım Master Planları
- 18- Turizm Kıyı Yapıları Master Planı
- 19- Türkiye Sanayi Stratejisi
- 20- Türkiye Turizm Stratejisi
- 21- Ulaşım ve İletişim Stratejisi
- 22- Ulaştırma Ana Planları
- 23- Ulusal Havza Yönetim Stratejisi

Şekil 2 Statejik Çevresel Değerlendirme ve Çevresel Etki Değerlendirme araçlarının politika, plan ve program oluşturma süreçlerindeki yeri – kademeli yaklaşım (Şahin,1999.)(Ana Kaynak : Glasson, 1994)

ÇED VE SÇED SÜREÇLERİNE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA BAKIŞ

SÇD, ÇED e göre makro ölçekte kaynak kullanımı, verimliliği, etkinliği ve sürdürülebilirliği konularını ele alması nedeni ile stratejik düzeyli bir değerlendirmedir.

Stratejik ÇED, herhangi bir etkinliğin sadece çevresel etkilerine odaklanmaz. Etkinliğin **SOSYOEKONOMİK etkileri** ve **SAĞLIK etkileri** de ayrıntılı bir biçimde değerlendirilir!

Çevresel etkiler + sağlık etkileri + sosyoekonomik etkiler..... Sürdürülebilirlik göstergeleri
ile neredeyse örtüşmektedir!!!

Stratejik yaklaşım olarak SÇD, literatürler arası bir ekip çalışmasını gerektirir.

KENTSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK – YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLER

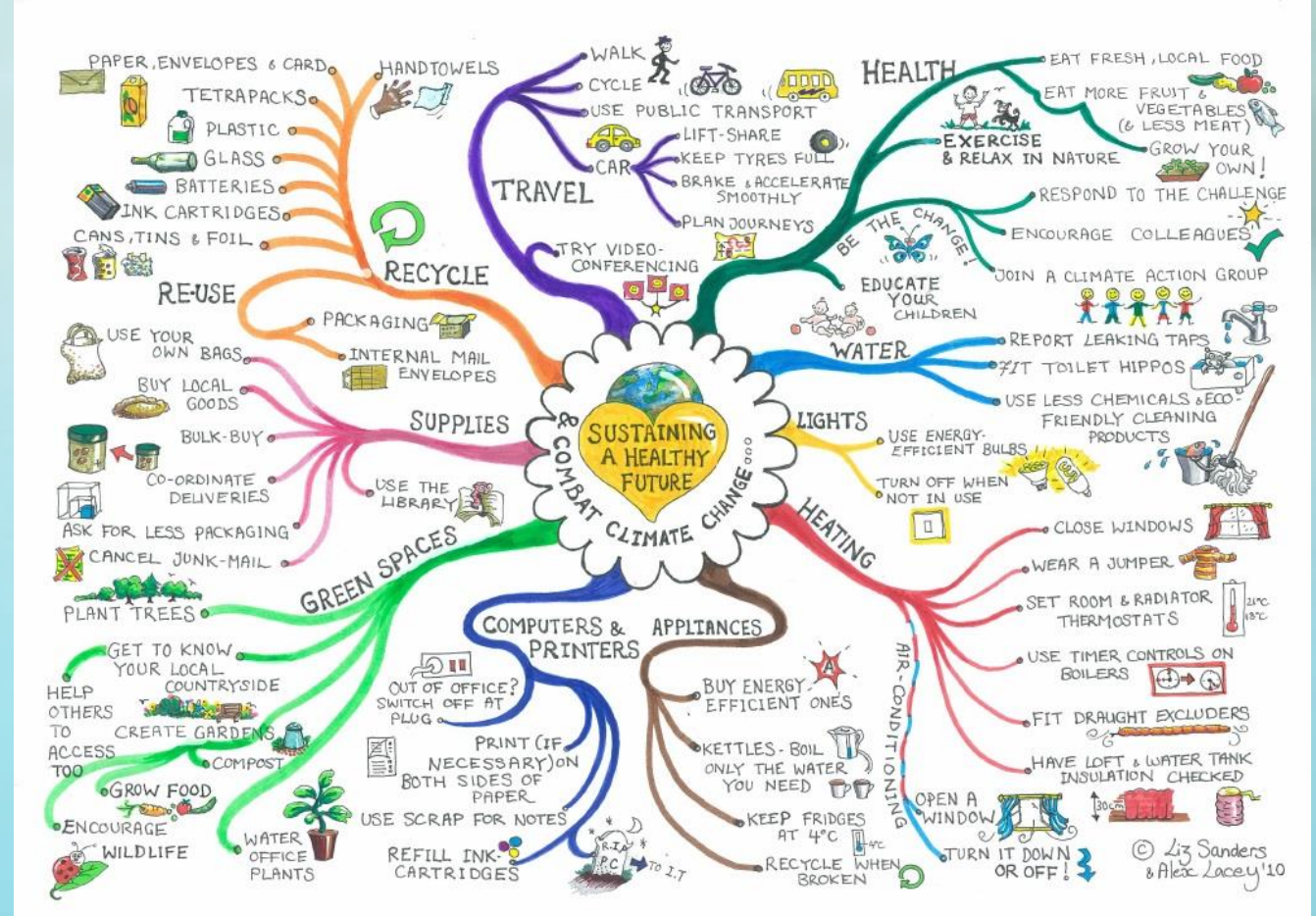
Sanayi Devrimi'nden bu yana hızlı gelişen sanayi, göç, hızlı nüfus artışı, doğal kaynaklardaki bozulmalar, küresel ısınma ve iklim değişikliği sorunu, hava kirliliği ve daha birçokları, insanoğlunun refahını artırmaya yönelik çabaların sonucu olup aynı zamanda insanoğlunun yeryüzündeki sağlıklı yaşam olanaklarını da daraltmaktadır.

KENTSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK – YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLER

KENTSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK – YEREL YÖNETİMLERE DÜŞEN GÖREVLER

Kent yöneticilerinin doğrudan o kentte yaşayanların evleri, okulları, ortak mekanları, ulaşım araçları, sokakları aracılığı ile yaşamları üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak çok güçlü etkilere sahiptir. Ekonomik ve çevresel boyutundan farklı olarak, özellikle sürdürülebilirliğin sosyal boyutu göz önüne alındığında kent yöneticilerinin tek tek bireylerden başlayarak sürdürülebilir kentler yaratma konusunda oldukça önemli olanaklara sahip olduğu açıktır.

Sonuç Yerine Yerel Yönetimlere Öneriler

Sürdürülebilir kentleşme anlayışı, sosyal, ekonomik ve çevresel kaynakların korunması ve iyileştirilmesi temel ilkesi çerçevesinde, kentleşmenin etkilediği ve etkilendiği tüm unsurları, kentte yaşayanlarla birlikte dengeli, etkili ve katılımcı karar verme süreçlerini gerektirir.

Yerel Yönetimlere Öneriler

“iyi yönetim”

“kentsel problemlere etkin çözümler üretilmesi konusunda hesap verebilir nitelikteki yerel yönetimlerin sivil halkla birlikte iş birliği içinde çalışması”

İyi yönetişimin temel özellikleri, sürdürülebilirlik, eşitlik, yerellik, etkinlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik, sivil katılım, kentlilik ve güvenlik olarak sıralanmaktadır.

Sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için kentlerde iyi yönetim en temel gerekliliktir ve önem verilmelidir.

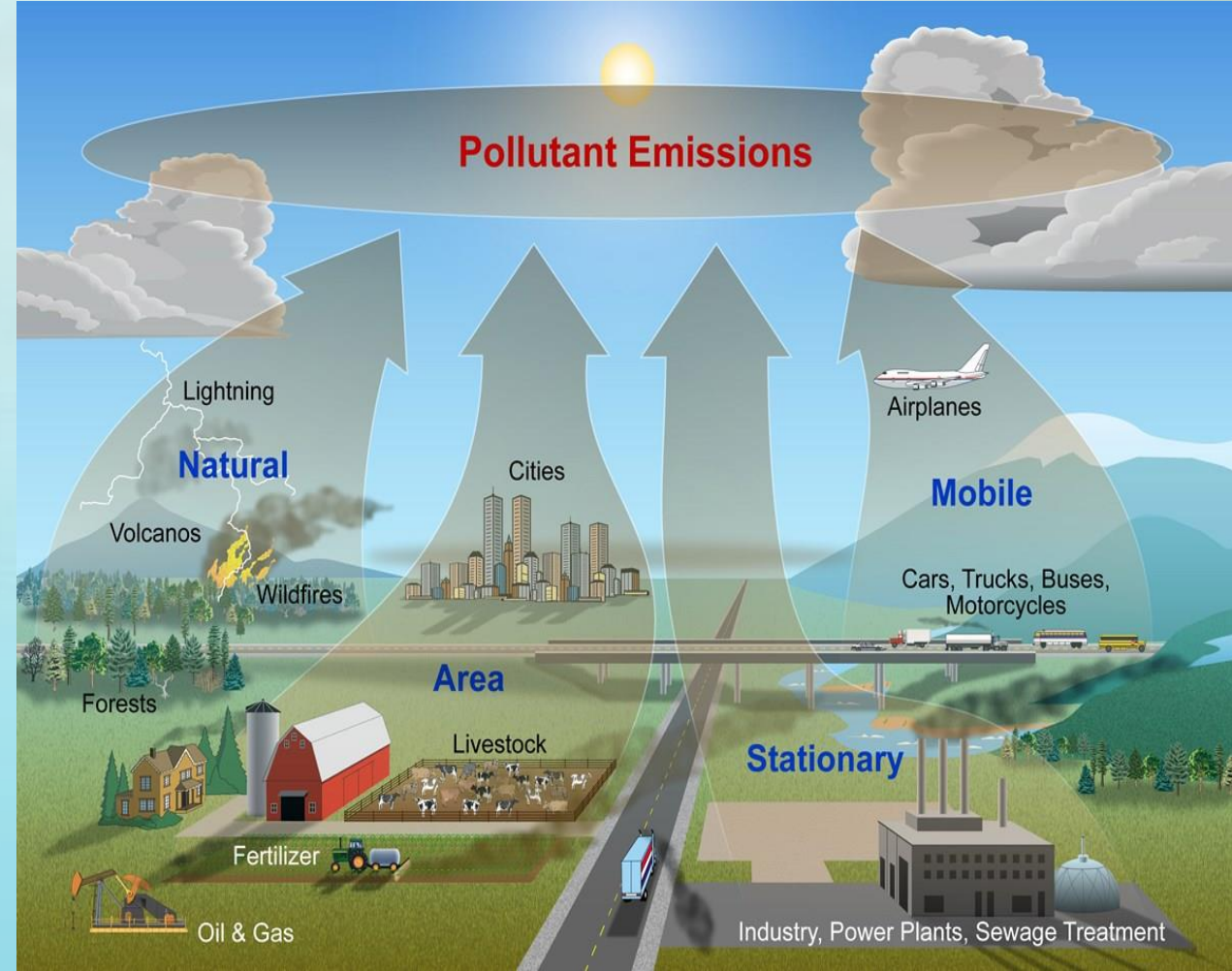

Yerel Yönetimlere Öneriler

uygulamaya dair birkaç kilit konu :

Kentler ... altyapı, su ve enerji temini gibi hizmetler ile ekonomik üretimlere kaynak sağlar... büyük miktarlarda atık ve kirletici merkezleri haline gelir

Kaynakların doğru yönetilememesi, çevre kirliliğinin önlenmesi yönünde etkili adımlar atılamaması, üretim ve tüketim ilişkilerindeki dengenin sağlanamaması sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeyi engellemektedir !!!!!!!

Yerel Yönetimlere Öneriler

Kaynakların doğru yönetilmesi için, eldeki verilerin güncel, doğru ve yeterli olup olmadığının yanında kaynağın kullanımından sonra aldığı form ile komşu kenti / yaşam alanını nasıl etkilediği, **döngüsel sistem yaklaşımı** ile değerlendirilmelidir.

Sürdürülebilirliğin sağlanması için, herhangi bir kentsel aktivite planlanırken, yaratacağı atık sorunundan insan sağlığına etkilerine, arazi kullanımından eğitime kadar **tüm hedefler ve göstergeler** açısından irdelenmelidir.

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, stratejik planlara işlenmeli ve bu yöndeki çabalar ölçülmeli, izlenmeli ve kent yönetim sistemi ekolojik ve ekonomik olarak döngüsel sisteme evrilmesi yönünde çaba gösterilmelidir.

Yerel Yönetimlere Öneriler

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin toplumun tüm kesimlerine tanıtılması, benimsetilmesi ve uygulamaya geçme konusunda yerel yöneticilere öncülük görevi düşmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek için finans modellerinin araştırılması, uluslararası hibe ve teşvik fonlarından yararlanmak üzere **proje ve ar-ge ofislerinin** kurulması, sürdürülebilir kentleşme çalışmaları yapan **dünya kentleri, sanayi kuruluşları ve üniversiteler ile diyalog halinde kalarak sektörler arası işbirliğinin** sağlanması yerel yönetimler tarafından atılması gereken değerli adımlardır.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği' ne Öneriler

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği üyesi kentler ve diğer dünya kentlerinde gerçekleştirilen iyi uygulamaların, edinilen kazanımların ve sürdürülebilir kentler konusunda yeni teknolojilerin takibi ve paylaşılması ile ortak akıl ve eylem zeminin oluşturulması sürdürülebilirlik hedeflerin ulaşmak açısından oldukça önemli görevlerdir.

Üye kentlerden elde edilebilecek verilerin değerlendirilebileceği çeşitli **platformlar** oluşturulması ve **coğrafi / kent bilgi sistemlerinin kullanılması** sürdürülebilirlik için stratejik bir yol olarak Birlik tarafından ele alınmalıdır.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği' ne Öneriler

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, ulusal çevre mevzuatında yeni ve yürürlüğe girmek üzere olan, kamu projelerinin bölgesel ve ulusal düzeyde çevre, sağlık ve toplum etkilerinin değerlendirilmesini öngören **Stratejik Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin** uygulanmasına da öncülük etmelidir.

Üye kentlere bu konuda **bilgilendirme eğitimlerinin** sağlanması ve **teknik yardım desteği** verebilecek **danışmanlık kurullarının** oluşturulması, bu yasal sürecin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması yönünde güvenilir ve uygulanabilir çıktılarının olması açısından önemli bir hizmet olacaktır.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği' ne Öneriler

Kentleşme, çevre, sağlık ilişkisini ele alan Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, ülkemizde sürdürülebilir kalkınma hedefleri, sürdürülebilir kent yaklaşımlarının geliştirilmesi ve uygulanması konusunda farkındalık ve gelişim sağlanması açısından üst düzey bir rol üstlenmiştir.

Yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik okuryazarlığına katkı sağlayan Birlik, sürdürülebilirlik için belirlenecek stratejilere de ışık tutmalıdır.

- Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

